

สรุปสำหรับผู้บริหาร

1 บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะปานกลาง ประกาศใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2554 ได้นำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง ยึดแนวคิดการพัฒนาอย่างบูรณาการเป็นองค์รวม ทั้งมิติตัวคน สังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาล ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในกระบวนการพัฒนาประเทศ เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและเตรียมความพร้อมให้เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติสามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม กำหนดวิสัยทัศน์มุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของคนและสังคมไทย โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม และยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ปี 2555 เป็นปีแรกของการพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้จัดทำรายงานการติดตามประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ขึ้น ประกอบด้วย การติดตามประเมินผลการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติ การประเมินผลกระทบการพัฒนาด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

2 ผลการพัฒนาประเทศในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

2.1 การติดตามประเมินผลการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

ประเทศไทยได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการพัฒนาประเทศตั้งแต่หลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในช่วงเริ่มต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ในปี 2540 จนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวาง ดังนี้

2.1.1 ภาพรวมของการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปอย่างทั่วถึง ผลจากการสำรวจการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ (สศช.) พบว่า ส่วนใหญ่มีการรับรู้และเข้าใจ และมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้ผลมากที่สุดได้แก่ การยกตัวอย่างให้เห็นเป็นรูปธรรมว่า นำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร ผู้ที่ประยุกต์ใช้ส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน หรือเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1-5 ครั้ง และศึกษาดูงานจากภาครัฐ การมากที่สุด ขณะที่ผู้ที่ไม่เคยได้รับการอบรมหรือศึกษาดูงานเลยในปี 2555 มีสัดส่วนสูงเป็นอันดับ 2 ประชาชนส่วนใหญ่ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนถึงปัจจุบันและทำเป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต โดยประยุกต์ใช้กับวิถีปฏิบัติในการทำงานมากที่สุด และมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม จริยธรรม ส่วนใหญ่ได้ผลบรรลุตามวัตถุประสงค์หลักที่ตั้งไว้ในระดับมากและมีความยั่งยืน สำหรับผู้ที่ไม่ประยุกต์ใช้อยู่ในภาคเอกชนมากที่สุด สาเหตุที่ไม่ประยุกต์ใช้เนื่องจากเห็นว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่เหมาะกับตนเอง ในด้านปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่เป็นเรื่องการขาดความรู้ในการประยุกต์ใช้ และปัจจัยแห่งความสำเร็จได้แก่การมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

2.1.2 การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาคีการพัฒนา ภาค

สถาบันการศึกษามีสัดส่วนความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก มีสัดส่วนการประยุกต์ใช้สูงกว่าภาคอื่น ๆ และสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หลักที่ตั้งไว้ใน การประยุกต์ใช้มากกว่าภาคอื่น ๆ อย่างไรก็ดีตาม บุคลากร/สถาบันการศึกษาที่ไม่เคยได้รับการอบรมหรือศึกษาดูงานในปี 2555 มีสัดส่วนมากกว่าภาคอื่น ๆ ขณะที่ภาคประชาสังคมมีระยะเวลาการประยุกต์ใช้สูงกว่าภาคอื่น ๆ ภาคประชาสังคมยังมีสัดส่วนการประยุกต์ใช้เป็นประจำ และได้รับการอบรมหรือศึกษาดูงานมากกว่าภาคอื่น ๆ

2.1.3 ผลที่เกิดจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเศรษฐกิจ ไทยมี

ภูมิคุ้มกันต่อปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ แต่ภูมิคุ้มกันในระยะยาวยังคงเป็นประเด็นท้าทาย ในด้านสังคม คนไทยมีการใฝ่รู้มากขึ้น แต่คุณภาพการศึกษาและการมีคุณธรรมยังคงมีปัญหา ขณะที่การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพ แต่คุณภาพสิ่งแวดล้อมยังเป็นประเด็นท้าทาย

2.1.4 ข้อเสนอแนะ ควรเน้นการสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

ส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง เผยแพร่กรณีตัวอย่างของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงอย่างแพร่หลาย เน้นการส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเอกชน และภาครัฐควรให้การอบรม ศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

2.2 ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย

2.2.1 สังคมไทยมีระดับความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันเพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับปานกลางในปี

แรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ค่าดัชนีเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 65.76 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 69.87 ในปี 2554 และร้อยละ 71.36 ในปี 2555 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ยกเว้นจากต้องปรับปรุงมาเป็นระดับปานกลาง โดยปัจจัยเกื้อหนุนที่ส่งผลให้ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเพิ่มขึ้น เกิดจากความเข้มแข็งของชุมชน เศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและเป็นธรรม ครอบครัวมีความอบอุ่น และสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล สำหรับปัจจัยบั่นทอนที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย คือ สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลที่ปรับตัวลดลง ขณะที่การมีสุขภาวะค่อนข้างทรงตัวไม่เปลี่ยนแปลง

2.2.2 เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ชุมชนเข้มแข็งปรับตัวเพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับดี ขณะที่ ครอบครัวยุคใหม่มีความอบอุ่นและสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลปรับเปลี่ยนเพิ่มขึ้น ดัชนีชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ครอบครัวยุคใหม่และสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลเปลี่ยนแปลงในทิศทางดีขึ้น ดัชนีชุมชนเข้มแข็งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 46.38 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นร้อยละ 76.47 ในปี 2554 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 81.00 ในปี 2555 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เนื่องจากชุมชนมีการช่วยเหลือเกื้อกูล สามารถพึ่งตนเอง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการแก้ไขปัญหา ดัชนี เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมปรับเปลี่ยนจากร้อยละ 74.22 เป็นร้อยละ 76.73 และร้อยละ 80.10 ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน จากการที่เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ และพึ่งตนเองได้มากขึ้น ขณะที่ ครอบครัวยุคใหม่มีความอบอุ่นเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 68.31 จากการที่สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ เอาใจใส่ดูแลกันและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันมากขึ้น ส่วนสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นร้อยละ 55.56 แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

2.2.3 สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลและการมีสุขภาวะของคนไทยเป็นปัจจัย ที่ส่งผลให้ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยลดลง ดัชนีสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลลดลงจากร้อยละ 69.85 ในระยะปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นร้อยละ 64.69 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 อยู่ในระดับการพัฒนาต้องปรับปรุง เป็นผลจากความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมและระบบนิเวศที่ลดความอุดมสมบูรณ์ลง ขณะที่ การมีสุขภาวะของคนไทยค่อนข้างทรงตัวไม่เปลี่ยนแปลง ดัชนีการมีสุขภาวะลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 72.11 เป็นร้อยละ 72.03 ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน เนื่องจากปัญหาความเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ และคุณภาพการศึกษายังเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข

2.3 การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนา

2.3.1 การสร้างความเป็นธรรมในสังคม

1) การกระจายรายได้ในภาพรวมดีขึ้นเล็กน้อย โดยค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ (Gini coefficient) ลดลงจาก 0.496 ในปี 2550 เป็น 0.487 ในปี 2552 และ 0.484 ในปี 2554 อย่างไรก็ตามความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนร้อยละ 10 ที่รวยที่สุดกับกลุ่มคนร้อยละ 10 ที่จนที่สุดยังคงห่างกันถึง 25.1 เท่า นอกจากนี้ สัดส่วนของมูลค่าผลผลิตวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 36.6 ซึ่งมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 38.7 ในปี 2550

2) ชุมชนมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 46.36 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 76.47 ในปี 2554 การคุ้มครองทางสังคมมีความครอบคลุมมากขึ้นโดยประชากรร้อยละ 99.90 ของผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพทั่วประเทศ สามารถเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพ และได้มีการปรับปรุงและพัฒนาาระบบประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิครบถ้วนภายใต้ระบบที่มีมาตรฐานเดียวกันเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของ 3 กองทุน และสัดส่วนของแรงงานนอกระบบประกันสังคมที่เข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เป็นร้อยละ 3.28 ของกำลังแรงงานทั้งหมด

3) โอกาสในการดำรงตำแหน่งในระดับบริหารและระดับการตัดสินใจของผู้หญิงยังไม่เท่าเทียมกับเพศชาย โดยโอกาสที่ผู้หญิงจะเข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจภาคการเมืองระดับท้องถิ่นมีเพียงร้อยละ 6.43 และผู้หญิงที่เป็นผู้บริหารระดับสูงของภาคเอกชน มีเพียงร้อยละ 39 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ซึ่งลดลงจากปี 2554

4) ประเทศไทยมีการบริหารจัดการที่โปร่งใส และมีประสิทธิภาพมากขึ้นเล็กน้อย สะท้อนจากคะแนนภาพลักษณ์การคอร์ปชั่นของไทยเพิ่มขึ้นจาก 3.4 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 ในปี 2554 เป็น 37 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 ในปี 2555 ในทางกลับกันคะแนนดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index) ในปี 2555 มีค่าเท่ากับ 2.303 ซึ่งเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2554 สะท้อนว่าความขัดแย้งในสังคมไทยเพิ่มมากขึ้น กระทบต่อความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และความสุขของคนในประเทศลดลง

2.4.2 การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

1) อัตราการเจริญพันธุ์รวมของประชากรไทยอยู่ที่ระดับ 1.62 ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 1.6 ระดับเซวาร์ปัญญาของเด็กไทยมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 91.4 ในปี 2551-2552 เป็นร้อยละ 98.59 ในปี 2554 ผ่านเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ 90-110 และมีแนวโน้มจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ระดับ 100 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

2) คุณภาพการศึกษาไทยและบุคลากรทางด้านการศึกษาและพัฒนาต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 คนไทยมีการศึกษาเฉลี่ย 8.2 ปี ในปี 2554 ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้คนไทยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 12 ปี บุคลากรทางด้านการศึกษาและพัฒนาเพิ่มขึ้นจาก 6.76 คนต่อประชากร 10,000 คนในปี 2550 เป็น 9.01 คนในปี 2552 ขณะที่เป้าหมายที่กำหนดไว้ 15 คน ขณะที่คุณภาพแรงงานในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีการปรับตัวค่อนข้างดี เมื่อเทียบกับปี 2554 โดยผลิตภาพแรงงานปี 2555 อยู่ที่ 125,784 บาทต่อคนต่อปี หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2554 ร้อยละ 5.19 สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้อัตราเพิ่มของผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3.0 ต่อปี

3) ปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพมีแนวโน้มลดลงในทิศทางที่เป้าหมายยุทธศาสตร์กำหนดไว้ พิจารณาจากอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพของคนไทย อัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังมีแนวโน้มลดลงในบางโรค ได้แก่ โรคมะเร็ง เบาหวาน และโรคหลอดเลือดสมอง ขณะที่กลุ่มเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงเพิ่มขึ้น เริ่มสูบบุหรี่และดื่มสุราขณะอายุน้อย และมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย

4) บทบาทของสถาบันทางสังคมในการบ่มเพาะและหล่อหลอมคนไทยให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก สะท้อนได้จากดัชนีครอบครัวอบอุ่นที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 65.17 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 68.31 ในปี 2555 อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มขึ้นจาก 33 คน ในปี 2551 เป็น 69 คนในปี 2555 สถาบันชุมชนช่วยกระตุ้นให้คนในชุมชนได้เรียนรู้โดยผ่านศูนย์การเรียนรู้ไอซีทีชุมชนในปี 2555 มีศูนย์เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย 1,881 ศูนย์และผู้ใช้บริการ/ฝึกอบรม 36.26 ล้านคน เทียบกับปี 2554 มีศูนย์ 1,879 แห่ง และมีผู้ใช้บริการ/ฝึกอบรม 19.76 ล้านคน

2.4.3 ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน

1) สัดส่วนมูลค่าสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเท่ากับร้อยละ 11.6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 16.0 ขณะที่การผลิตสินค้าเกษตรที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะ พืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา มันสำปะหลัง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ต้นทุนการผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก ด้านความมั่นคงด้านรายได้ของเกษตรกรยังมีปัญหา

2) **สัดส่วนรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรต่อรายได้เงินสดสุทธิของครัวเรือนเกษตร มีแนวโน้มลดลง** จากร้อยละ 40.71 ในปี 2551 เหลือร้อยละ 36.56 ในปี 2555 และมีรายได้จากภาคเกษตรคิดเป็นสัดส่วนน้อยกว่าร้อยละ 50 ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งมีความเสี่ยงต่อความมั่นคงของครัวเรือนในภาคการเกษตร เนื่องจากต้นทุนการผลิตทางการเกษตรเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ราคาซื้อขายในท้องตลาดกลับมีความผันผวนและลดลงจากภาวะเศรษฐกิจโลกและมีผลผลิตเกินความต้องการ

3) **การผลิตพลังงานทดแทนมีปริมาณเพิ่มขึ้น** ได้แก่ เอทานอล ผลิตได้เพิ่มขึ้นจาก 0.48 ล้านลิตร/วัน ในปี 2550 เป็น 1.34 ล้านลิตร/วัน ในปี 2555 และไบโอดีเซล ผลิตได้เพิ่มขึ้นจาก 0.19 ล้านลิตร/วัน ในปี 2550 เป็น 2.40 ล้านลิตร/วัน ในปี 2555 รวมทั้งมีการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากชีวมวล ก๊าซชีวภาพ ของเสียจากครัวเรือน วัสดุเหลือใช้จากภาคเกษตร เพิ่มจาก 1,695 เมกะวัตต์ ในปี 2552 เป็น 2,196 เมกะวัตต์ ในปี 2555 ขณะที่ปริมาณการใช้พลังงานความร้อน (แสงอาทิตย์ ชีวมวล และขยะ) มีการผลิตได้เพิ่มขึ้นจาก 3,306 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/ปี ในปี 2551 เพิ่มเป็น 5,718 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/ปี ในปี 2555 แสดงถึงแนวโน้มการพัฒนาพลังงานทดแทนอย่างต่อเนื่อง

2.4.4 การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

1) **เศรษฐกิจขยายตัวและมีเสถียรภาพมากขึ้น** ผลิตภัณฑมวลรวมภายในประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.1 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 6.4 ในปี 2555 เป็นผลจากการดำเนินมาตรการภาครัฐทำให้เศรษฐกิจฟื้นตัว อัตราเงินเฟ้อเท่ากับร้อยละ 3.0 อยู่ในกรอบเป้าหมายไม่เกินร้อยละ 3.5 ผลิตภาพการผลิตรวมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3.69 สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ต่อปี สัดส่วนผลิตภัณฑมวลรวมสาขาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรร้อยละ 11.6 ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 16.0 ขณะที่ สัดส่วนการผลิตสินค้าและบริการสร้างสรรค์ขยายตัวร้อยละ 0.4 ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 5 ต่อปี

2) **ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจอยู่ที่อันดับ 30 ขณะที่ความสามารถในการประกอบธุรกิจอยู่ในอันดับที่ 17** ในปี 2555 สำหรับค่าใช้จ่ายและการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเป็นร้อยละ 0.26 ในปี 2554 ต่ำกว่าเป้าหมายที่ให้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ในปี 2559 ส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐเท่ากับ 42:58 ต่ำกว่าเป้าหมายที่ให้เพิ่มขึ้นเป็น 70:30 ด้านต้นทุนโลจิสติกส์สามารถควบคุมสัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ที่ร้อยละ 14.3 เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดให้ต่ำกว่าร้อยละ 15 แต่การเพิ่มสัดส่วนการขนส่งทางรางอยู่ที่ร้อยละ 2 ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 5.0 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ 11

3) **ประสิทธิภาพการใช้พลังงานอยู่ที่ 15.0** สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายอยู่ที่ร้อยละ 13.0 สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าพลังงานต่อผลิตภัณฑมวลรวมในประเทศอยู่ที่ร้อยละ 12.7 เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.5 ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดให้ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.0

2.4.5 การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

1) **ดัชนีความสามารถการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Enabling Trade Index: ETI) สถานภาพความสามารถของประเทศไทยเพิ่มขึ้น** จากอันดับที่ 60 ในปี 2553 มาอยู่ในอันดับที่ 57 จากทั้งหมด 132 ประเทศ ในปี 2555 อันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจในภาพรวม ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ดีขึ้นคือจากอันดับที่ 19 ในปี 2554 มาเป็นอันดับที่ 17 ในปี 2555 จากจำนวนทั้งหมด 183

ประเทศ ซึ่งหมายถึงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆทั่วโลก หน่วยงานภาครัฐมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในการบริการและอำนวยความสะดวกสำหรับการประกอบธุรกิจและร่วมลงทุน สำหรับสัดส่วนการใช้สิทธิประโยชน์จากความตกลงทางการค้าเสรีต่อมูลค่าส่งออกกรรมมีสัดส่วนลดลงจาก 61.30 ในปี 2554 เป็น 47.32 ในปี 2555 ซึ่งอาจเนื่องจากผู้ประกอบการไทยยังไม่สามารถใช้สิทธิพิเศษภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีได้อย่างเต็มที่

2) **ต้นทุนการประกอบธุรกิจมีแนวโน้มลดลง** จากการประมาณการเบื้องต้นพบว่า ต้นทุนค่าขนส่งสินค้าต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลงจากร้อยละ 7.3 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 7.1 ในปี 2555 และต้นทุนการเก็บรักษาสินค้าคงคลังต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ลดลงจากร้อยละ 6.1 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 5.9 ในปี 2555 เนื่องจากประสิทธิภาพในการจัดการระบบโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการที่ดีขึ้นจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและระบบบริหารจัดการที่ทันสมัยในการบริหารการขนส่งและสินค้าคงคลังในสถานประกอบการ สำหรับมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาค ขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นกว่าปี 2554 ร้อยละ 2.23 โดยมีการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.85 ในขณะที่การส่งออกลดลงร้อยละ 4.00

2.4.6 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

1) **พื้นที่ป่าไม้และป่าอนุรักษ์ดำเนินการได้มากขึ้น** พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 33.65 ในปี 2555 จากร้อยละ 33.56 ในปี 2553 สัดส่วนพื้นที่อนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศมีร้อยละ 20.22 สูงกว่าเป้าหมายของแผนที่กำหนดให้พื้นที่อนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 19 ส่วนการเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนในปี 2555 สามารถดำเนินการได้เพียง 1,797 ไร่ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้เพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนไม่น้อยกว่าปีละ 5,000 ไร่

2) **การเพิ่มพื้นที่ชลประทานสามารถดำเนินการได้สูงกว่าเป้าหมาย** จาก 29.60 ล้านไร่ ในปี 2554 เป็น 29.83 ล้านไร่ ในปี 2555 หรือเพิ่มขึ้นปีละ 230,000 ไร่ สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้เพิ่มพื้นที่ชลประทานเฉลี่ยปีละ 200,000 ไร่ สำหรับสัดส่วนจำนวนหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำต่อจำนวนหมู่บ้านทั้งประเทศมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 8.65 ในปี 2550 เหลือร้อยละ 3.17 ในปี 2554 อย่างไรก็ตาม สัดส่วนจำนวนหมู่บ้านที่ประสบอุทกภัยต่อจำนวนหมู่บ้านทั้งประเทศยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นโดยตลอด จากร้อยละ 17.14 ในปี 2550 เพิ่มเป็นร้อยละ 71.22 ในปี 2554 ทั้งนี้สาเหตุส่วนหนึ่ง เนื่องจากปี 2554 เป็นปีที่เกิดอุทกภัยที่ร้ายแรงที่สุดของประเทศด้วย

3) **สัดส่วนคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำหลักและแม่น้ำสายสำคัญที่อยู่ในเกณฑ์ตั้งแต่พอใช้ขึ้นไปเพิ่มขึ้น** จากร้อยละ 77 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 82 ในปี 2555 สูงกว่าเป้าหมายของแผนฯ และสามารถฟื้นฟูคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง ทำให้สัดส่วนคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมากลดลงจากร้อยละ 3 ในปี 2554 เหลือเพียงร้อยละ 1 ในปี 2555 รวมทั้งการจัดการขยะดีขึ้น อัตราการกำจัดขยะชุมชนอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 35.3 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 36 ในปี 2555 แต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายที่ให้มีการจัดการขยะชุมชนอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 50 ขณะที่การนำขยะกลับมาใช้ใหม่มีแนวโน้มลดลงเหลือเพียงร้อยละ 22 ในปี 2555 จากร้อยละ 26 ในปี 2554 ต่ำกว่าเป้าหมายของแผนที่กำหนดให้มีการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30

4) **พัฒนาเครื่องมือและกลไกในการบริหารจัดการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการน้ำที่ครอบคลุมการพัฒนาคลึงข้อมูล พัฒนาระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีในด้านการป้องกันสาธารณภัย เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านสาธารณภัย เพื่อนำไปสู่คลังข้อมูลสาธารณภัยแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ชีตความสามารถในการจัดการเพื่อรองรับผลกระทบยังอยู่

ในระดับต่ำ ส่งผลให้มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากตลอด 5 ปีที่ผ่านมาจาก 2,120 ล้านบาทในปี 2550 เป็น 23,839 ล้านบาทในปี 2554

3 ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป

จากการติดตามผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 พบว่ามีความหนาแน่นในระดับหนึ่ง ในขณะที่ต้องเร่งดำเนินการในส่วนที่ยังไม่มีความก้าวหน้ามากนัก ทั้งนี้ประเด็นการพัฒนาที่ควรให้ความสำคัญในระยะต่อไป ได้แก่

3.1 เร่งรัดการจัดบริการทางสังคมให้ครอบคลุมทั้งในระดับพื้นที่และกลุ่มคน และยกระดับคุณภาพบริการให้เกิดความเท่าเทียมกันมากขึ้น ควบคู่กับการสนับสนุนระบบสวัสดิการชุมชน รวมถึงเชื่อมโยงระบบสวัสดิการหลักโดยพัฒนา และบูรณาการระบบฐานข้อมูลด้านการคุ้มครองทางสังคมให้มีความครบถ้วน ทันสมัย

3.2 เสริมสร้างระบบบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพ สามารถผลักดันนโยบายและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศให้เกิดผลสำเร็จ โดยเฉพาะการพัฒนาผู้บริหารระดับสูงในส่วนราชการให้มีสมรรถนะและความพร้อมในการปฏิบัติงานภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงและพร้อมเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาครัฐ

3.3 เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภทการศึกษา โดยสร้างความเข้มแข็งทั้งในด้านวิชาการและด้านทักษะและสมรรถนะด้านวิชาชีพควบคู่กับปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมการเรียนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ภาษาประเทศเพื่อนบ้าน และภาษาของประเทศคู่ค้า เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

3.4 ขับเคลื่อนมาตรการสร้างเสริมสุขภาพอย่างบูรณาการและเป็นเอกภาพบนแนวคิดสุขภาพพอเพียง โดยบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของภาคีเครือข่าย ได้แก่ กระทรวงที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขับเคลื่อนแนวทาง/มาตรการในแผนยุทธศาสตร์สุขภาพวิถีชีวิตไทยพ.ศ. 2554 – 2563

3.5 พัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในชุมชน โดยการบูรณาการความร่วมมือของสถานพยาบาล สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และครอบครัว ในลักษณะรูปแบบบริการที่มีเครือข่ายในการดูแลอย่างต่อเนื่องทั้งบริการทางด้านสุขภาพ บริการด้านสังคม และการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิต ที่เหมาะสมกับระดับภาวะการพึ่งพิงของผู้สูงอายุ

3.6 สร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคเกษตร พัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับการผลิต และสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรรุ่นใหม่ ยกกระดับคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยการผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร รวมถึงการพัฒนาพลังงานทดแทนบนฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

3.7 ขับเคลื่อนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของไทยให้สามารถรองรับการเติบโตได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง โดยขับเคลื่อนนโยบายการค้าระหว่างประเทศและการลงทุนให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของต่างประเทศ และเศรษฐกิจในประเทศอย่างต่อเนื่อง เร่งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการ เร่งพัฒนาภาคเกษตรและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน

3.8 เร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ด้วยการกระตุ้นการลงทุนวิจัยและพัฒนาโดยเฉพาะของภาคเอกชนให้เพิ่มมากขึ้น

3.9 เร่งดำเนินการเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเร่งปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ให้เอื้อต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ผลิตและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3.10 รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เติบโตและแข่งขันได้ โดยบริหารจัดการด้านการคลังให้มีเสถียรภาพและงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพจากความต้องการใช้เงินลงทุนจำนวนมากในระยะปานกลางในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งเร่งระดมเงินออมในประเทศเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการดำเนินโครงการ

3.11 บูรณาการพัฒนาลอตแนวพื้นที่เศรษฐกิจของไทยเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ควรมีหน่วยงานที่บูรณาการและติดตามผลการดำเนินการในรอบของระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เช่น ในกรอบ IMT-GT ควรให้กระทรวงมหาดไทยร่วมกับ สศช. บูรณาการและติดตามแผนงานที่เสนอโดยกรอบมุขมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัด รวมทั้งมีการเสริมสร้างบทบาทของภาคเอกชน ร่วมกับพื้นที่เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของภาคีในระดับพื้นที่และเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.12 การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทยในช่วงต่อไป การปรับทิศทางยุทธศาสตร์ให้เน้นความเชื่อมโยงเส้นทางไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคมากขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายบริการและเส้นทางการค้า (Trade Lane) ให้ครอบคลุมไปสู่กลุ่มประเทศคู่ค้าใหม่ นอกเหนือจากตลาดอาเซียนด้วย

3.13 การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน โดย สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ควรมุ่งพัฒนาทักษะที่มีความจำเป็นต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เช่น ทักษะภาษาอังกฤษ/เพื่อนบ้าน ทักษะและความชำนาญการที่สามารถนำมาปรับตัวและโครงสร้างการผลิต รวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสากลให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติ

3.14 ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะการฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ ส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนเพื่อบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการกัดเซาะชายฝั่ง การบริหารจัดการที่ดินทั้งระบบและกระจายการถือครองที่ดินให้เกิดความเป็นธรรม และเร่งลงทุนเพื่อวางระบบบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศ

3.15 การปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพทุกภาคการผลิตและภาคครัวเรือน สนับสนุนเมืองอุตสาหกรรมนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมรูปแบบต่างๆ ลดและควบคุมมลพิษ โดยเร่งผลักดันมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อมเพื่อให้มีการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมรูปแบบต่างๆ พร้อมทั้งปรับปรุงกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัย

3.16 สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมและพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นและชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกิจและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม